

Ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

Α ἄκατανόμαστοι τῶν ἀπογόνων τοῦ Κρούμου κακουργαίαι καὶ φρικαλεότητες πρὸς τοὺς ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ Ἀνατολ. Ρωμυλίᾳ ὁμοεθνεῖς ἡμῶν ἐπλήρωσαν εἰς τὰ καίρια τὴν Ἑλληνικὴν ἡμῶν Πατρίδα. Διὰ γενναιοτάτων δὲ καὶ ταχίστων συνεισφορῶν ἔσπευσε τὸ Πανελλήνιον νὰ δείξῃ πρὸς τοὺς ἐθελουφυλοῦντας πεπολιτισμένους δικαιოდότας τῆς σήμερον τρανέστατα μαρτύρια ἀληθοῦς ἀγάπης καὶ συμπαθείας ὑπὲρ τῶν ἀγωνιζομένων χάριν τῆς ἐθνικῆς ἰδέας ἀτρομήτων αὐτῆς τεκνων. Ἄλλ' ἐν τῇ φερωνύμῳ τοῦ Μεγάλου Ἑλληνοῦ Μακεδόνοιο πόλει, τοῦ συμβολίζοντος τὸ ὕψιστον ἰδεώδες τῆς ἡρωϊκῆς ἀνδρείας καὶ Ἑλληνικῆς φιλοπατρίας, ὁμοῦ μετὰ τῶν ἐμπράκτων ἐκδηλώσεων τούτων καὶ τῆς προθυμίας πρὸς ἀνακούφισιν καὶ περιθαλψίν τῶν πασχόντων ἐκεῖνων γενναίων προμάχων κατετίθετο συγχρόνως ἀρχαγῆς ὁ θεμέλιος « Πανελληνίου ἐν Αἰγύπτῳ Συνδέσμου » ὑπὸ τῆς πάντοτε περὶ τοῦ πρωτείου τῆς φιλοπατρίας διαγωνιζομένης κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ φερωνύμου ἱδρυτοῦ αὐτῆς Ἑλληνικῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Παροικίας.

Ὁ Πανελλήνιος ἐν Αἰγύπτῳ Σύνδεσμος οὗτος, ὁ ἐν στιγμαῖς ἱερωτάτης ἀγανακτήσεως καὶ συγκινήσεως πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἱδρυθεὶς καὶ σκοπῶν τὴν συντονωτάτην καὶ ἀποτελεσματικωτάτην ἐπίσχυσιν τοῦ μέσου ἐκείνου πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ἀπαραγράπτων αὐτοῦ δικαίων ἐν μελλούσῃ ὀριστικῇ ἀπειλῇ διαρπαγῆς τούτων ὑπὸ τῶν ἐκ τε τοῦ Ἰστροῦ καὶ τοῦ Βόλγα βαρβάρων σφετεριστῶν, τιμᾷ μὲν ἀπείρως τοὺς πρώτους ἐμπνευσθέντας ὑπὸ τῆς πατριωτικωτέρας ταύτης ἐμπνεύσεως, δικαίως δὲ ἐθεωρήθη ὡς ἡ μεγίστη καὶ ἡ ὠραιότατη ἀπόδειξις τῆς Ἑθνικῆς ἡμῶν ἀλληλεγγύης ἐν ἡμέραις καθ' ἃς πλειστάκις καὶ ὑπὸ πλείστων ἀργυρωνήτων διασυρόμεθα ὡς ἀναίσθητοι ἢ ἀδιάφοροι πρὸς τὰς τύχας καὶ τὸ μέλλον τοῦ πολυπαθοῦς ἔθνους ἡμῶν. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ μόλις γνωσθεῖς ὁ Σύνδεσμος οὗτος ἐγένετο δεκτὸς ἐν ἀπάσῃ τῇ Νειλορρῦτῳ χώρᾳ μετὰ δικαίας ἐγκαυχήσεως καὶ ἀλαλαγμοῦ καὶ πάντες ἀνεξαρτήτως φύλου καὶ ἡλικίας ἔσπευσαν νὰ ἐγγραφῶσιν μέλη τοῦ πατριωτικωτάτου τούτου καθ' ἡμᾶς Συνδέσμου, ὅστις ἀναζωπυρῶν τὸ ἱερὸν πρὸς τὴν πατρίδα καθήκον καὶ αἰσθημα τῆς παράσχῃ διὰ τῆς μιμησεως τῶν ἀπανταχοῦ φιλογενῶν τα ἀληθῆ ἔξυλινα τ ε ἰ χ η δι' ὧν θὰ προστατεύσῃ ἡ Ἑλληνικὴ ἡμῶν Πατρίς τὰ δίκαια τοῦ ἔθνους ἡμῶν, ὅταν σημάνη ἡ ὥρα τοῦ κινδύνου.

ΟΙΚΟΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΗ

Τὸ τέταρτον ἢ ἀκριβέστερον τὸ τρίτον ὁλοκλήρου τοῦ ἑαυτοῦ βίου ὑποχρεοῦται νὰ καταναλώσῃ ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ ἀνάπτυξιν. Ἐν ᾧ τὰ ζῷα ὀλίγον μετὰ τὴν γέννησιν αὐτῶν χρόνον οὐνανταὶ ἀγόμενα ὑπὸ τοῦ ἐνοστίκτου, ᾧπερ δωροφροεῖ αὐτὰ ἡ φύσις, νὰ πληρῶσιν ἐξ ἑαυτῶν τὰς ἀνάγκας, μόνος ὁ ἄνθρωπος καίπερ ἐξόχως κατὰ τὰλλα εὐνοηθεὶς ὑπὸ τῆς φύσεως χρῆζει καθ' ἅπασαν τὴν παιδικὴν καὶ νεανικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν ξένης χειραγωγίας καὶ προστασίας. Αἱ ψυχικαὶ ἐκεῖναι προδιαθέσεις αἱ ἀνυψοῦσαι μετὰ ταῦτα αὐτὸν ὑπὲρ πάντα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς λοιπὰ ὄντα εὐρίσκονται ἐν ἑαυτῷ κεκρυμμένα καὶ ἐν λανθάνουσῃ καταστάσει, ἢ ἀνάπτυξις αὐτῶν τελεῖται βραδέως καὶ δυσχερῶς τὸ βρέφος δέον νὰ διέλθῃ πρῶτον διὰ φυτικῆς σχεδὸν ζωῆς, δέον ὁλόκληρον ἔτος νὰ παρέλθῃ, καθ' ὃ ἀσθενῆς μόνον ἀνάπτυξις τῶν αἰσθήσεων αὐτοῦ λαμβάνει χώραν καὶ τούτων δ' ὁμοῦ οὐχὶ συγχρόνως πασῶν μετὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς πρωτογενούς τῶν αἰσθήσεων ἀρχονται γεννώμεναι ἐν τῇ παιδίᾳ ἄνθρωπῳ αἱ πρῶται πρωτογενεῖς ἐπ' ἴσης καὶ ἀπλούσταται παραστάσεις, αἷς ἐπακολουθεῖ ἡ αὐτοσυνείδησις, τὰ πρῶτα συναισθητά καὶ ἀσθενῆ τινα φαινόμενα τῆς θελήσεως.

Καθ' ἅπαν δέ, ἵνα γενικῶς εἴπωμεν, τὸ πρῶτον τριετὲς διάστημα τῆς ἡλικίας τοῦ παιδὸς ἢ πνευματικῆς ἀνάπτυξις χωρεῖ λίαν βραδέως, ἴσως διότι τελεσιουργεῖται ἐν κρυπτῇ ἢ προπαρασκευαστικῇ ἐκείνῃ ἐργασίᾳ ἣτις καθιστᾷ αὐτὸν ἱκανὸν ἀμέσως μετὰ ταῦτα νὰ κοινωνήσῃ πλήρους καὶ πολυμεροῦς ἀναπτύξεως. Ὁ γλωσσικὸς θησαυρὸς, ὁ κόσμος τῶν παραστάσεων καὶ συναισθημάτων ἅπερ κατὰ τὴν πρώτην ταύτην περίοδον συγκομίζει ὁ παῖς εἶναι μὲν πενιχρὸς, ἀλλ' ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν καὶ τὸ θεμέλιον, ἐφ' οὗ ἀμέσως μετὰ ταῦτα ἀρχεται ὑπερῆφάνως ἀνυψούμενον τὸ πάγκalon ἐκείνο οἰκοδόμημα τῆς πνευματικῆς ἀγωγῆς. Εἶναι θαυμάσιον ἀληθῶς τὸ φαινόμενον τοῦτο, καθ' ὃ ὁ ἄνθρωπος ἀρχεται ὑπεισερχόμενος εἰς τὴν πραγματικὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἐξανθρωπιζόμενος διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς διανοίας καὶ ἐξωτερικῶν τὴν ἐν ἑαυτῷ ἐνυπάρχουσαν θεῖαν φύσιν.

Πλήρης, ἐντεταμένη, ἀκάματος δράσις τῶν αἰσθήσεων, ἀρχεται νῦν τελοῦμένη πληθώρα ἕνεκα τούτου παραστάσεων εἰσρέει εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ἡ μνήμη ἐν εὐρείᾳ κλίμακι τελεῖ τὸ ἔργον αὐτῆς, ἢ σκεψίς ποιεῖται τὰ πρῶτα βήματά της, καὶ οἱ κανόνες τῆς λογικῆς, τοὺς ὁποίους μόνον ἡ ἀδρά καὶ φαινή διαγνεία τοῦ Σταγειρίτου ἠδυνήθη ἀκριβέστατα νὰ διατυπώσῃ καὶ εἰς ἐπιστήμην τελείαν νὰ ἀναγάγῃ, εὐρίσκου-

σιν ἐν τῷ ἀναπτυσσομένῳ παιδί τὴν πρώτην αὐτῶν ἐφαρμογὴν. Ἄλλ' οὐ μόνον ἡ σκέψις, καὶ τὸ συναισθητικὸν καὶ τὸ βουλευτικὸν εὐρίσκονται ἐν ἀδιαπτύτῳ ἰσχυρᾷ ἐνεργείᾳ. Τίς πατήρ, τίς γονεὺς καθ' ἑαυτὸν δὲν παρετήρησεν, ὁσάκις μάλιστα συμβαίνει νὰ εὐρίσκηται ἐν ἐξοχῇ, ὁσάκις ἀπλοῦται πρὸ τὸν ὀφθαλμῶν τοῦ παιδὸς γοητευτικὸν τὸ βιβλίον τῆς φύσεως, τίς λέγων δὲν παρετήρησεν τὴν στενοχωρίαν ἐκείνην ὑφ' ἧς καταλαμβάνεται ὁ παῖς θέλων νὰ ἴδῃ, νὰ ἀκούσῃ, νὰ μάθῃ τὰ πάντα, τίς δὲν κατεκλύσθη κυριολεκτικῶς ὑπὸ ἀτελευτήτων ἐρωτήσεων ὅτε μὲν ἀνοήτως καὶ παραλόγως πολλὰκις δὲ λογικῶν καὶ θαυμασμοῦ ἀξίων; Ὅσακις δὲν ἀναγκάζονται νὰ ἐπιβάλῃς σιωπὴν εἰς τὸν φλύαρον ἐκεῖνον παῖδα, ὅστις σπεύδει νὰ εἰσοχητεύσῃ ἐντὸς ἑαυτοῦ σύμπαντα διὰ μιᾶς τὸν κόσμον τὸν τε ὕλικόν καὶ τὸν ἡθικόν καὶ τὸν διανοητικόν;

*
* *

Εἶναι ἡ στιγμή ἀκριβῶς καθ' ἣν τὸ πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον ἐν τῇ ἐξαιολίᾳ ἀνελλεῖ: τῆς παιδαγωγικῆς ταύτης μυσταγωγίας ἐμφανίζεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐν ἄλλῃ αὐτοῦ τῇ δράσει. Τὸ πρόσωπον τοῦτο εἶνε ἡ Μήτηρ. Κατὰ τὸ διαρρεῦσαν τριετὲς χρονικὸν διάστημα ἐπὶ ἤρπην αὐτῆς, εἶνε ἀληθές, πολλά, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦδε ἀρχεται κυρίως ἡ διδασκαλικὴ αὐτῆς, ἃς τὴν ὀνομάσωμεν οὕτω, δράσις. Ἐν τῇ δυσχερεῖ δὲ αὐτῆς ταύτῃ ἐργασίᾳ τῇ τόσον λεπτῇ ὅσον καὶ ἐπιμόχθῳ ἀναδεικνύεται ἀληθῶς ἀριστοτέχνις πρώτης δυνάμεως. Πάντα, εἴτε γνώσεις, εἴτε δεξιότητες ἐπιθυμεῖ νὰ προσπορίσῃ εἰς τὸν τρυφερὸν ἐκεῖνον ὄρπηκα, πάντα λαμβάνουσιν ἐν τῇ φωνῇ καὶ ἐκφράσει αὐτῆς τὸν τύπον τοῦ ἀπλοῦ καὶ εὐκόλου. Αὐταῖ' αἱ ὕψισται ἀλήθειαι εἰσάγονται ὑπ' αὐτῆς ἀκόπως ἕως καὶ ἐν παιδιᾷ εἰς τὴν διψῶσαν τοῦ παιδὸς ψυχῇν. Τὸ βιβλίον αὐτῆς διανοίγει εἰς τὸν παῖδα τὸν κόσμον σύμπαντα: ἐν ᾧ πρότερον πιέζουσα τὸ ἀγαπητόν τῆς γέννημα εἰς τὸ στήθος αὐτῆς ἐδίδαξε νὰ ψελλίσῃ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, νῦν δεικνύει Αὐτὸν εἰς τὸν παῖδα ἐν τῷ ἀνατέλλοντι ἡλίῳ, ἐν τῷ κελαρῦζοντι ρυακίῳ, ἐν τῇ λαμπρότητι τῶν ἀνθέων, ἐν ταῖς σταγόσι τῆς δρόσου. Αὐτὸν δεικνύει νῦν αὐτῷ ὡς πανταχοῦ παρόντα ἐν τῇ λαμπρότητι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, ἐν τοῖς μελωδικοῖς τόνοις τῆς φωνῆς αὐτοῦ, ἐν παντί: ἐνθα δὲ ὁ παῖς βλέπει τὸν Θεόν, ἐκεῖ αἶρεται καὶ ἡ καρδιά αὐτοῦ, ἐνθα βλέπει τὸν Θεὸν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐκεῖ ἀγαπᾷ τὸν κόσμον καὶ ἡ χαρὰ αὐτοῦ ἐπὶ τῷ κόσμῳ συγγεῖται μετὰ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ἐπὶ τῷ Θεῷ.

Καὶ δὲν ἀποκάμνει ἀγωνιζομένη τὸν ἱερὸν ἀγῶνα ἡ Μήτηρ: καὶ γεννᾶται ἐν τῷ παιδί ἀγάπη πρὸς τὴν μητέρα, ἀγάπη μειζων ἢ ὅτε ἐφέρετο ἐτι ὑπ' αὐτῆς ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς. Διὰ τῆς ἀγάπης ταύτης αἶρεται ὁ παῖς ἐτι ὑψηλότερον: διὰ τοῦ κόσμου ἀκριβῶς τούτου, ἐν ᾧ θ' ἀπέθηριτο βεβαίως, ἂν μὴ εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ γνωρίσῃ καὶ εἰσαχθῇ εἰς αὐτὸν διὰ τῆς σοφῆς χειραγωγίας τῆς μητρός, διὰ τοῦ κόσμου λέγω τούτου ἐξευγενίζεται νῦν καὶ ἀνέρχεται ὑψηλότερον.

Τὸ στόμα τὸ μητρικόν, ὅπερ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς γεννήσεως αὐτοῦ τοσάκις μέχρι τοῦδε ἐμειδίασεν πρὸς αὐτόν, ἡ φωνὴ ἣτις ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον τοσάκις εὐηγγελίστατο αὐτῷ χαρὰν, αὐτῇ ἡ φωνὴ διδάσκει νῦν τὸν παῖδα νὰ ὁμιλῇ. Ὑπὸ τὴν μητρικὴν χειραγωγίαν μανθάνει, προσκτᾶται γνώσεις, ἀπομνημονεύει, ἀλλ' οὐδέποτε κορύνεται, ἐπιθυμεῖ ἀκόμη πλεῖον νὰ μάθῃ, καὶ ἡ μήτηρ ἀκάματος αἰετοῦ ἡγουμένη διδάσκει καὶ διδάσκειται καὶ ἀμφοτέραι μήτηρ καὶ τέκνον ἀνυψοῦνται καθ' ἑκάστην ὑπὸ ἐποψίν γνώσεων, δυνάμεων καὶ ἀγάπης.

Ὑπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς ἀναγκαζομένη προθυμεῖται πάντοτε νὰ πληροῖ πάσας τοῦ παιδὸς τὰς ἀνάγκας, τρέφουσα αὐτόν, ἀπομακρύνουσα ἀπ' αὐτοῦ πᾶν ὅ, τι δύναται νὰ τῷ δυσαρεστήσῃ, σπεύδουσα εἰς βοήθειαν, ὅταν χερίσῃ ταύτης καὶ καθ' ἑαυτοῦ προσπαθοῦσα πᾶσαν εὐμάρειαν νὰ παράσῃ αὐτῷ: τὸ σπέρμα τῆς ἀγάπης τότε αὐτόματον ἀναπτύσσεται ἐν τῷ παιδί.

Ἀγθές τι ἀντικείμενον, τὸ πρῶτον ὑποπίπτον εἰς τὴν αἰσθησίν τοῦ παιδὸς ἐμβάλλει αὐτόν εἰς ἐκπληξίν, φόβον, καὶ τὰ δάκρυα πληροῦσιν ἀμέσως τοὺς ὀφθαλμούς αὐτοῦ. Σπεύδει ἡ μήτηρ νὰ πιέσῃ τὸ τέκνον τῆς ἰσχυρότερον εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς, συμπαίξει αὐτῷ, καὶ ἀποσπᾷ οὕτω τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ μορμολυκείου: ἐν νέᾳ ἐμφανίσει τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου, δὲν κλαίει πλέον καὶ ἔχον πεποίθησιν εἰς τὸν προστάτην βραχίονα τῆς μητρός, ἀποδίδει τῇ μητρὶ τὸ διῶκον τὸν φόβον μειδίαιμα αὐτῆς με χαρωπὸν καὶ εὐθυμὸν πρόσωπον. Ὅτω γεννᾶται ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ τὸ αἰσθημα τῆς ἐμπιστοσύνης. Καθ' ἑμοῖον τρόπον ὁμοίως καὶ ἀδιάστως γεννᾷ ἐν τῇ ἀπαλῇ ἐτι ψυχῇ τοῦ παιδὸς ἡ μητρικὴ ἀγάπη τὰ αἰσθητά τῆς φιλανθρωπίας, τῆς φιλαδελφίας, τῆς εὐγνωμοσύνης, τῆς εὐπειθείαν καὶ ὑπομονήν, τῆς εὐνοϊαν τοῦ καθήκοντος καὶ τὰ παραπλήσια.

Πρὸ τῆς τοιαύτης αὐτοθυσίας τῆς μητρός ὑπὲρ τοῦ παιδὸς αὐτῆς δίκαιον εἶχεν ὁ μέγας τῆς Ἑλθετίας παιδαγωγὸς ἐνθους ν' ἀναφωνήσῃ: «Ἐπίστευσα εἰς τὴν μητέρα μου, ἡ καρδιά αὐτῆς κατέδειξεν εἰς ἐμὲ τὸν Θεόν: Θεὸς εἶνε ὁ Θεὸς τῆς μητρός μου, Θεὸς τῆς καρδίας μου εἶνε ὁ Θεὸς τῆς καρδίας αὐτῆς. . . δὲν γνωρίζω ἄλλον Θεόν, παρὰ τὸν Θεὸν τῆς καρδίας μου καὶ μόνον ἐν τῇ πίστει πρὸς τὸν Θεὸν τῆς καρδίας μου αἰσθάνομαι ἐμαυτὸν ἄνθρωπον» καὶ κατατώτερον ἐτι. «Μήτηρ, μήτηρ, σὺ ἐδειξάς μοι τὸν Θεὸν ἐν τοῖς προσταγμάσι σου καὶ ἐγὼ εὔρον αὐτὸν ἐν τῇ ὑπακοῇ μου. Μήτηρ, μήτηρ, ἐὰν ἐπιλάθωμαι τοῦ Θεοῦ, ἐπιλανθάνομαι σοῦ καὶ ἐὰν ἀγαπῶ τὸν Θεόν, ἀγαπῶ σὲ αὐτὴν».

Τὴν ὑπερβολικὴν καὶ ὡς τὰ πολλὰ τυφλὴν ἀγάπην τῆς μητρός συγκεραυνῶν πῶς καὶ χαλιναγωγεῖ ἡ σοβαρὰ καὶ ἀνδροπρεπὴς ἀγάπη τοῦ πατρὸς. Ἄνευ τούτου ὑπάρχει κίνδυνος ἐκπτώσεως ἢ ἐνίοτε καὶ ἐπὶ τὰ χεῖρω τροπῆς τῆς ἐκ μέρους τῆς μητρός ἀγωγῆς, διότι

ἡ ἀγάπη αὐτῆς περιπίπτει εἰς παράλογον μαλακότη-
τα ἀπέναντι τοῦ παιδὸς εἰς πάσας τὰς ὀρέξεις αὐτοῦ
καὶ ἐπιθυμίας πολλάκις ὑπέκουσα καὶ ὑποχωροῦσα.
Ἄλλὰ δὲν εἶνε τοῦτο μόνον τὸ ἔργον τοῦ πατρὸς· δια-
μένων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἕνεκα τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ
τῆς ἐργασίας αὐτοῦ ἐκτὸς τοῦ οἴκου παρίσταται εἰς
τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ παιδὸς ὡς τι ἀκαμπτότερον καὶ
σοβαρότερον τῆς μητρὸς· περὶ τῆς ἀκαμψίας δὲ ταύ-
της καὶ σοβαρότητος πείθεται ὁ παῖς οὐ μόνον διότι
σπανιώτατα συγκαταβαίνει ὁ πατήρ εἰς τὰς ἐπιθυμίας
αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ διότι εἰς αὐτὸν ἐκκαλοῦνται πᾶσαι αἱ
ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ ὑποθέσεις, τὰς ὁποίας δὲν δύναται ἡ
μητρικὴ ἀγάπη τελείως καὶ πρὸς ἱκανοποίησιν πάν-
των νὰ δικάσῃ. Ἡ ἀπόφασις τοῦ πατρὸς εἶναι ἀνέκ-
κλιτος, πλὴν δὲ τούτου πολλάκις ἐκφέρεται, καὶ ἀ-
ληθῶς πρέπει νὰ συμβαίη τούτο, ἀνευ ἐξηγήσεων
καὶ δικαιολογίας. Ἐντεῦθεν ἀναπτύσσεται ἐν τῷ παι-
δί ἡ ἰδέα καθ' ἣν ὁ πατήρ εἶναι ἐν πᾶσιν αὐτῷ ἐν-
τίμια καὶ τοῦ ὁποίου πᾶς λόγος καὶ πᾶσα γνώμη δὲν
ἐπιτρέπεται νὰ υποβληθῇ εἰς ἐλεγχον. Οἱ ἀγῶνες δὲ
ὅμως, εἰς οὓς νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν ὑποβάλλεται
ὑπὲρ τῆς εὐθυμερίας καὶ εὐτυχίας τῆς οἰκογενείας του
καὶ ἡ φυσικὴ ἀγάπη, δι' ἧς καὶ οὗτος ὡς καὶ ἡ μή-
τηρ περιβάλλει πάντα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας του
δὲν ἐπιτρέπουν νὰ μεταβληθῇ ὁ πρὸς αὐτὸν σεβα-
σμὸς τοῦ παιδὸς εἰς φόβον, ὅποτε θὰ ἐφυγαδεύοντο
ἀπὸ τῆς ψυχῆς τοῦ παιδὸς ἡ ἐμπιστοσύνη, ἡ φιλαληθ-
θεια καὶ εὐλικρίνεια καὶ ἀντ' αὐτῶν, ὡς λέγει ὁ Kern,
θὰ ὑπεισήρχοντο ἀπάτη, κρυψίνοια καὶ ψεῦδος. Διὰ
ταῦτα πάντα ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πατρὸς ἕνορα τὸ
τέκνον καθ' ἑλοῦ ἰδίᾳ δ' ὅμως τὸ ἄρρεν τοιοῦτον ἔξο-
χον πρότυπον μιμήσεως, ὥστε πᾶσαι αἱ πράξεις ἐκεί-
νου, ἡ διαγωγή αὐτοῦ καὶ ὁ ἐν γένει βίος ἔχουσιν ἀ-
νυπόστατον ροπήν εἰς τὴν μὲν ὁμοίωσιν τοῦ χαρακτῆρος
τοῦ μικροῦ παιδὸς.

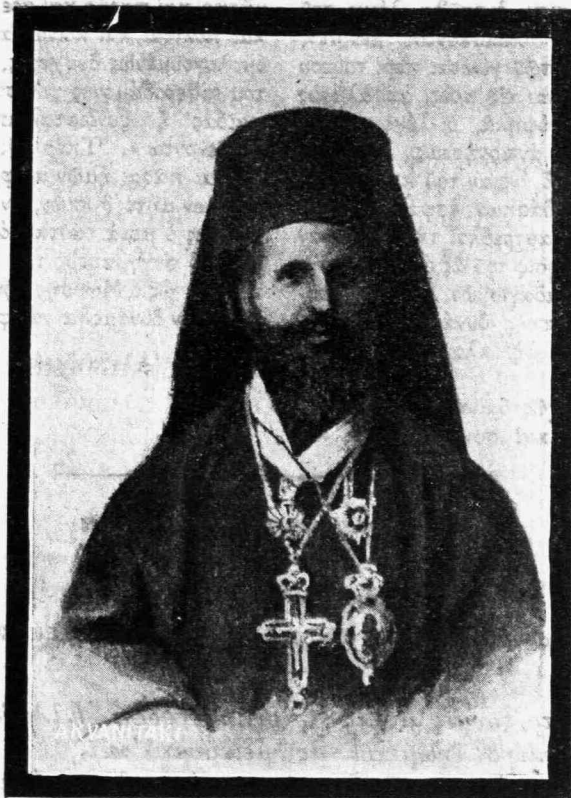
Ἄλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ οἰκείοι καὶ οἰκογενεῖς διαφε-
ρόντως ἐπιδρῶσι καὶ μεγάλως ὑποβοηθοῦσι τὸ ἔργον
τῆς ἀγωγῆς ἐν τῷ οἴκῳ. Πρέπει δ' ὅμως ἤδη πρότε-
ρον νὰ ληφθῇ φροντίς, ὥστε ἡ συμπεριφορὰ αὐτῶν νὰ
παρέχῃ ἀξιωματικὸν παράδειγμα τοῖς νεωτέροις. Καθ'
ἑλοῦ δ' εἰπεῖν ἡ παιδαγωγικὴ τοῦ οἴκου δύναμις καὶ
ἡ ἐπίδρασις αὐτοῦ ἐπὶ τὸν παιδαγωγούμενον εἶναι με-
γάλη, οὐ μόνον διότι αἱ παραστάσεις αἰτινες τὸ πρῶ-
τον προσπίπτουσιν εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ παιδὸς εἶνε
λίαν ἰσχυραί, ἀλλὰ καὶ διότι ἕνεκα τοῦ περιωρισμένου
κύκλου, ἐν ᾧ οὗτος εὐρίσκειται, λαμβάνει ἀκριδῆ
γνώσιν πάντων τῶν ἐν τῷ οἴκῳ τελουμένων.

Ὁ Ἐρβάρτος ὁ ἐξοχώτατος τῶν παιδαγωγῶν τῆς
Γερμανίας λέγει πού : « ἡ ἀγωγή εἶναι ἔργον τῆς οἰ-
κογενείας· ἐκ ταύτης ἐκπηγάσκει καὶ εἰς ταύτην κατὰ
μέγα μέρος ἐπανέρχεται ». Ἐν αἰσθημα τῆς ἐνότητος
καὶ συγγενείας πάντων τῶν μελῶν, τὸ αἰσθημα τῆς
ἐξαρτήσεως αὐτῶν ἀπὸ μίας κεφαλῆς, τοῦ ἀρχηγοῦ
τῆς οἰκογενείας, καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη ἣτις φύσει γεννᾶ-
ται ἐν τῇ ψυχῇ τῶν ἀνηλίκων πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους
εἶναι τὰ τρία σημεῖα ἐφ' ὧν ἐδράζεται ἡ ἐν τῷ οἴκῳ
παιδαγωγικὴ δράσις.

Ἄλλὰ δυστυχῶς ὁ οἶκος, ὅστις φύσει καὶ θεόθεν
ἐτάχθη νὰ στηρίξῃ τὰ πρῶτα κλονούμενα θήματα τοῦ
ἀνθρώπου καὶ νὰ ἐνσταλάξῃ εἰς τὴν ἀπαλὴν καρδίαν
αὐτοῦ τὰ πρῶτα σπέρματα ὑγροῦς διδασκαλίας, ὁ
οἶκος, λέγω, οὗτος ἐγκρύπτει πάντοτε, τοῦλάχιστον
δυνάμει, σπουδαίους καὶ φοβεροὺς κινδύνους διὰ τὸν
παιδα. Κατὰ τούτων δέον οἱ γονεῖς νὰ ὦσιν αἰείποτε
ὠπλισμένοι καὶ πρόθυμοι ὥστε νὰ μὴ ἐπιτρέψωσι νὰ
ἐμφανισθῶσιν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῶν.

Ἡ θέσις τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς ἐν τῷ ἔργῳ
τῆς ἀγωγῆς δὲν εἶναι ὡς εἶπομεν κατὰ πάντα ἡ
αὐτῇ ἀντίθεσις τις φύσει ὑπάρχει μεταξύ αὐτῶν.
Προσοχὴ λοιπὸν μὴ ὑπεισέλθῃ καὶ κατὰ μικρὸν ἐν-
θρονισθῇ ἐν τῷ οἴκῳ ὁ δυασμὸς τῆς ἀγωγῆς. Ἐὰν
δηλα δῆ, ἵνα σαφέστερον ἐκφρασθῶμεν, ἀλλὰ μὲν
κελεύη ὁ πατήρ ἀλλὰ δ' ἡ μήτηρ, ἐὰν ὅτι ὁ μὲν
ὀρίζει, αἵρεται ὑπὸ τοῦ ἐτέρου, ἐὰν ἐνὶ λόγῳ παύση-
ται ὑφιστάμενον τὸ ἐνιαῖον τῆς ἀγωγῆς, τότε ὁ ἄλλος
ἔσται βέβαιος. Δὲν ἐνθουμούμαι τοῦ τίς παιδαγωγὸς
λέγει : « τῷ παιδί ἔστω ἡ οἰκογένεια τὸ σύμβολον τῆς
παγκοσμίου τάξεως· παρὰ τῶν γονέων ἐξιδανικεῶν ἄς
λαμβάνῃ ὁ παῖς ἔννοιαν τῶν ἰδιοτήτων τῆς θεότητος ».
Τούναντιον ἀκριδῶς τούτου συμβαίνει, ἐὰν ἡ ἀγωγή
δὲν εἶναι ἐνιαία. Ἄλλὰ καὶ ἡ τυφλὴ τῶν γονέων ἀγά-
πη, καὶ ἡ περὶ τὰ ἔργα τοῦ βίου ἀτενῆς αὐτῶν
ἐνασχόλησις, πρόσθετος δὲ τούτοις καὶ τὴν ἀμάθειαν
ἐνίοτε καὶ ἀγροικίαν αὐτῶν, καὶ ταῦτα σφόδρα
πεδικλώνουσι τὸ ἔργον τῆς ἀγωγῆς. Ἐὰν οἱ σκόπελοι
οὗτοι παρακαμφθῶσιν, ἐὰν ἐπιτευχθῇ, ὥστε ἡ προ-
σηγῆς σοβαρότης τοῦ πατρὸς ἐν ἀρμονικῇ συνδυασμῷ
μετὰ λελογισμένης ἀγάπης τῆς μητρὸς ἐν ὁμονοίᾳ νὰ
συνεργάζωνται, ἐὰν ἀμφότεροι ἐκθύμως ἀφιερῶσιν
ἑαυτοῦ εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο ἔργον, τότε βεβαίως ὁ οἶκος
καθίσταται διὰ τὸν παιδα πραγματικὸς ναὸς, ἐν ᾧ
ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ ὡς ἀληθεῖς μυσταγωγοὶ καὶ
ιεροφάνται μουσοῦν αὐτὸν εἰς τὸ μέγα τοῦ ἀνθρωπι-
σμοῦ μυστήριον, ὀπλιζόντες αὐτὸν διὰ τῆς πανοπτίας
ἐκείνης, δι' ἧς μόνος θὰ δυνήθῃ νὰ ἐξέλθῃ νικηφόρος
ἀγωνιζόμενος ἐν τῇ μετὰ ταῦτα τὰ μάλα περιπετειώ-
δει καὶ κινδύνων πλήρει παλαιστρᾷ τοῦ βίου.

Ἄλλ' ἔφθασε τέλος τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, καὶ
ὁ παῖς ὀδηγούμενος ὑπὸ τοῦ πατρὸς εἰσέρχεται ἐπι-
σήμεως εἰς τὴν σχολὴν. Ἐνταῦθα ἀρχεται δι' αὐτὸν
νέος βίος. Ὅρθόν δεδαίως καὶ σκόπιμον εἶναι, ὅπως
καὶ προσέση εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ παιδὸς ἀμεσος
καὶ ἀπότομος ἀντίθεσις μεταξύ τοῦ οἰκειακοῦ καὶ
σχολικοῦ βίου. Εἰς τοῦτο δ' ἐπιμένων καὶ ὁ Πηστα-
λόττης λέγει : « οἱ μαθηταὶ ἡμῶν δέον νὰ ὦσι μεθ'
ἡμῶν μία καρδία, μία ψυχὴ, νὰ συνοικεῖωνται ἐξ ὅλης
καρδίας ἡμῖν καθ' ἑλοῦ δ' εἰπεῖν δέον νὰ περυγίξῃ
ἐν τῇ σχολῇ τὸ πνεῦμα μεγάλου οἰκειακοῦ ὁμίλου,
καὶ ἐν τούτῳ νὰ δεσπόξῃ ἀγνὸν πατρικὸν καὶ ἀδελ-
φικὸν αἰσθημα μεταξύ τῶν μελῶν ἀπάντων ». Πάν-
τως ὅμως αἱ ἀπλᾶ τῆς οἰκίας σχέσεις ὑφίστανται
μεταβολὰς τινὰς ἐν τῇ σχολῇ, ἐνθὲν μὲν διότι ὁ παῖς
ἀποτελεῖ ἤδη ἀπλοῦν μέλος τῆς μαθητικῆς κοινω-
νίας, τῆς ὁποίας αἱ πράξεις δὲν κρίνονται πλέον διὰ
μειλίχιας τοῦ οἴκου ἀγάπης, ἀλλ' ὑπόκεινται εἰς δυσ-

Ο δολοφονηθείς Μητροπολίτης Κορυτσάς

ΦΩΤΙΟΣ ΚΑΛΠΙΔΗΣ

καμπτέτερον πως κύρος νόμου, ενώπιον του οποίου πάντες είναι ίσοι, ένθεν δε διότι ή καθαρως προσωπική σχέση εν ή τώσ διετέλει ο παίς προς τον πατέρα αντικαθίσταται δι' άλλης τιαούτης προς τον διδάσκαλον έχούσης καθολικόν χαρακτήρα και μη άπορρευσης εκ του προσώπου αυτού άλλ' εκ του αξιώματος ήτιν είναι περιβεβλημένος. Από τουδε λοιπόν δύο άρχαι, ή σχολή και ο οίκος, μερίζονται την ευθυναν της άγωγής: άμφότεραι είναι συνυπεύθυνοι αλλά δια τουτο άκριβως είναι επάναγκες εν άρμονική συνεννόησει να συνεργάζωνται. Εκ τουτου εξαρτάται, κατά μέγα μέρος ή εύδόκιμος λειτουργία της σχολής, αλλά δυστυχώς κάπερ ούτω σεβαρού έντος του πράγματος δεν κατεβλήθη άκόμη εκ μέρους ήμών ή προσήκουσα μέριμνα και φροντίς.

Η σχολή δικαιούται ν' άπαιτη παρά των γονέων πρώτιστα πάντων την εν καιρώ πρόσδοον και έγγραφην των τέκνων αυτών, διότι άλλως εις άκρον δυσχεραίνεται και επιβραδύνεται το έργον αυτης. δικαιούται ν' άπαιτη έπως ή φοίτησις αυτών είναι ως οίόντε κανονική, και έπως μη παρακωλύονται οι παίδες του κυρίου αυτών έργου, έπερ είναι το μαθητικόν, ένεκα άσημάντων πολλάκις και άναξίων λογου αίτιών ή

τακτική φοίτησις είναι εις των τιμιωτέρων τροχών της σχολικής μηχανής· δικαιούται να άπαιτη έπως ο μαθητής προσέρχεται καθ' εκάστην ου μόνον εφωδιασμένος δια πάντων των χρεωδών αυτώ αντικειμένων διότι και τουτων ή έλλειψις πλείστων κακών και τω μαθητη αυτώ και τη σχολή εν γενει γίνεται πρόξενος, αλλά και κοσμίως και εν καθαρία περιβολή ένδευμένος, διότι τουτο και λόγοι καλλαισθητικοί και λόγοι υγείας επιβάλλουσιν. Ουσιώδες επίσης καθήκον του οίκου είναι να φροντίξη περι της κανονικής μελέτης του μαθητου κατ' οίκον, διότι ούτως ου μόνον τα παραγγέλματα της σχολής εκτελούνται και ουδεμία παρχόρδος διαφωνία διαφαίνεται μεταξύ των δύο συνυπευθύνων, αλλά και ο παίς έθίζεται να εκτελή το καθήκον αυτού και να φεύγη την άκηρην, ήτις είναι μήτηρ πάσης κακίας. Αλλά μη δεν όφείλει ο οίκος και τυχόν επιβαλλομένης ποινάς και τιμωρίας να μη επικρίνη και δσάκις ή σχολή καλει τον πατέρα ή κηδεμόνα να σπεύδη, έπως συνεννοούμενος μετά του διδάσκοντος προλαμβάνη πλείστα άποπήματα και κακας του παιδός έξεις; Αλλά πλγχ τουτων και άλλων πολλών, ών ή λεπτομερής αναγραφή εις μήκος ασύμμετρον θα ήγεν ήμας, περι ένός έτι μάλιστα νομίζο-

ζομεν ἀναγκαῖον ν' ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα, λέγω τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὸ ἀξίωμα τοῦ διδάσκοντος αἰεὶ μὲν, μάλιστα δ' ἔταν ἐνώπιον μαθητῶν γίνεται περὶ τοῦτου λόγος. Ὁ διδάσκων πρέπει εἶναι εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ μαθητοῦ νὰ ἴσταται λίαν ὑψηλὰ, οἱ λόγοι αὐτοῦ νὰ γίνονται ἀποδεκτοὶ ἄνευ ἀντιρρήσεως· οὐδέποτε πρέπει νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ παιδὸς οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ὑπόνοια, ὅτι ὁ διδάσκων ἐσφαλμένως διδάσκει τι, ἢ ἕνεκ' ἀγνοίας διαστρεβλοὶ τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων. « Ἡ διακρίσις τοῦ ἀξιώματος τοῦτου, λέγει τις τῶν μεγάλων παιδαγωγῶν, εἶναι ὁ σπουδαιότατος ὅρος τῆς παιδαγωγικῆς δυνάμεως τοῦ διδασκάλου ». Προσοχὴ ἕπως μὴ κλονίζωμεν τοῦτο πρὸς ἐλάττην ἡμῶν αὐτῶν.

Ἀνάγκη λοιπὸν, ἵνα ἐπιτυχῶς θάινῃ τὸ ἔργον τῆς σχολῆς, πάντες νὰ συνεργῶσι καὶ συνεργάζωνται καὶ

μήτηρ καὶ πατήρ καὶ ἀδελφοὶ καὶ οἰκογενεῖς καθ' ἑλίου καὶ πολίται καὶ κοινωνίαι καὶ ἐκκλησία. Τὸ ἔργον εἶναι ὁμολογουμένως δυσχερὲς, ἀλλ' ἄς μὴ λησμονῶμεν τὸ τοῦ κίθεροβάμονος φιλοσόφου· « ἢ οὐ χρὴ ποιεῖσθαι παιδας ἢ ξυνδιαταλαιπωρεῖν καὶ τρέφοντα καὶ παιδεύοντα ». Ὑπὲρ τῆς νέας γενεᾶς δεόν νὰ ἀφιερῶνται πᾶσαι ἡμῶν αἰ φροντίδες μὴ φειδομένων μήτε ἀγῶνων μήτε θυσιῶν, ἐν τῷ παιδικῷ κόσμῳ κείται σύμπας ὁ μετὰ ταῦτα κόσμος, τὸν ὅποιον ἡμεῖς, ὡς λέγει ὁ συγγραφεὺς τῆς Levana μόνον θεώμεθα μακρόθεν, ὡς ὁ Μωϋσῆς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, πρὸς ὃν ὁμῶς δὲν δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ

A. ΜΟΣΧΙΔΗΣ

Ο ΠΑΡΚΙΣΣΟΣ

Στοὺς πολυτίμους ἀδελφούς PERNOT καὶ LEBESGUE

Ἄς τρέξουμε, ἀδελφια, σὴν ἐνδοξὴ Ἑλλάδα,
Γιὰ λίγο ἐνωμένοι ἄς μείνουμε κεῖ,
Ζητῶ νὰ σᾶς δείξω τὴν πρώτη λαμπράδα
Ποῦ τῶρα ὁ καθένας μὲ λύπη ζητεῖ.

Ζητῶ νὰ σᾶς δείξω μὲ πόθο ἕνα μνημεῖον
Ποῦ κείτεται μέσα ὀλύμπια ὠμορφιά·
Μὲ πόση εὐπλαχρία χαϊδεύει τὸ κῆμα
Τὸ νιὸ ποῦ κοιμᾶται στῆς γῆς τῆς ἐρμιά!

Ὁ νιὸς ὁ θλιμμένος μεμιᾶς θὰ ἐνπνήσῃ
Νὰ δείξῃ μπροστά σας τὴν πρώτη μορφή,
Τὸ στόμα θ' ἀνοίξῃ σ' ἐσᾶς νὰ μιλήσῃ
Ἄφου θ' ἀρτηχήσῃ τοῦ βάρδου ἢ φωνῆ.

Τὸ χῶμά του σιεῖται κ' ἀγάλι προβαίνει,
Τὸ πρόσωπο ἀστράφτει κ' ἡ κόμη ἢ χρυσή,
Ἄπὸ τὸν αἰθέρα ὁ ἥλιος δὲ βγαίνει,
Ἄνοιχτη ἕνα μνημεῖον καὶ βγήκε ἀφ' τῆ γῆ.

Κατὰ τὴ βρυσούλα τὸ βῆμά του πέρνει,
Τ' ὠραῖο πρόσωπό του νὰ ἰδῇ στὰ νερά·
Ἐσίμωσε ἀγάλι, τὸ μέτωπο γέρνει·
Σωπάτε ν' ἀκοῦστε εἰ λέγ' ἢ καρδιά.

